

WOORDENBOEK VAN DE ANTWERPSE TAAL

Eddy Van Hee

WOORDENBOEK VAN DE ANTWERPSE TAAL

Deel 1: Nederlands/Antwerps

Uitgeverij C. de Vries-Brouwers
Antwerpen Rotterdam

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, 's-GRAVENHAGE
C.I.P. KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, ALBERT I

Hee, Eddy Van

Woordenboek van de Antwerpse taal / Eddy Van Hee ;
Antwerpen : C. de Vries-Brouwers; Antwerpen-Rotterdam
ISBN 90 5927 373 7
NUR 616

D/2005/0189/32

Copyright © 2005 Eddy Van Hee
Copyright © 2005 Illustraties: Rik Claessens
Copyright © 2005 C. de Vries-Brouwers bvba

Voorwoord

'Een triestige plant, wat mag dat wel betekenen?', vroeg mijn vijftienjarige kleinzoon, nieuwsgierig over mijn schouder kijkend, terwijl ik ijverig zat te zwoegen aan de samenstelling van dit bescheiden woordenboek. Ook begrippen zoals 'nagelenbak', 'rustinneke', 'koket' en zelfs 'lasten-brief' behoorden in zijn ogen tot een wel erg bizarre, vreemde taal. Welnu, dit alles sterkte mijn belangrijkste motivatie, namelijk de Antwerpse taal helpen behoeden voor een langzame, maar zekere teloor-gang, die een beetje gelijke tred houdt met de invasie van het Engels. Tussen haakjes, ik bezig hier wel degelijk het woord 'taal', want onze vaak minachtend als 'dialect' omschreven Sinjorentaal, was ooit die van de upper ten, van hier tot in Amsterdam, waar niemand minder dan Bredero het in de 'Gouden' zestiende eeuw vloeiend sprak met zijn intellec-tuele omgeving. En zijn alom bekend meesterwerk 'Den Spaanschen Brabander', met als hoofdpersonage een rasechte Antwerpenaar, wemelt van typisch Antwerpse uitdrukkingen, zoals bijvoorbeeld '*van de morgend*' (i.p.v. vanochtend) of '*ik zal me spoeien*' (i.p.v. haasten), terwijl we over onze taal - toen Brabants genoemd, want Antwerpen was de hoofdstad van die Zuidelijke regio - nog het volgende lezen: '*zij is heer-lijk en perfect, en ook zo vriendelijk en galant!*'

Straffen toobak toch, of ni soems?

Verder is het ook zo dat meerdere tienduizenden, vooral welstellende Sinjoren, na de val van Antwerpen in juli 1585 uitweken naar het Noor-den, het huidige Nederland dus, met bij wijze van spreken hun *toal* onder de arm. Onder hen trouwens Antwerpens eerste burgemeester en huma-nist Marnix van Sint-Aldegonde, evenals kunstschilder Francisco Badens, die de kunstminnende Bredero prompt als leerling kreeg.

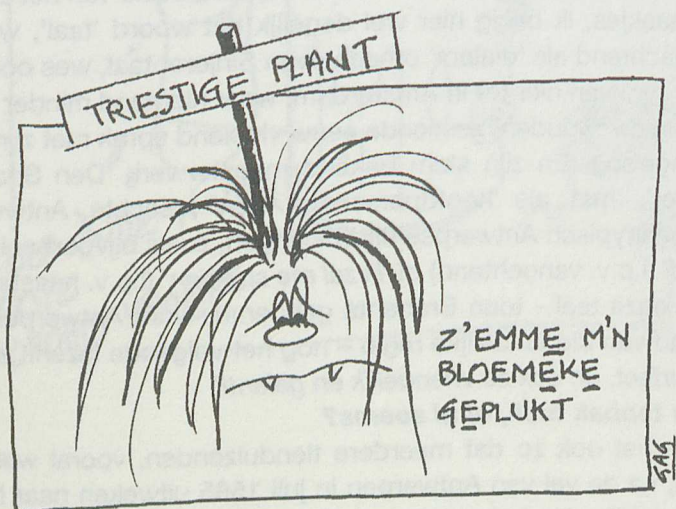
Dit gezegd, weet ik ook wel dat er al eerder waardevolle boeken werden gewijd aan het Antwerpse 'dialect' (*foei!*), maar in alle (nederige) beschei-denheid durf ik mezelf de enige noemen, die aandacht heeft besteed aan de **uitspraak**, dit middels een - naar ik hoop! - voor iedereen toeganke-lijke fonetiek.

Tenslotte besef ik zelf heel goed dat dit werkje allesbehalve 'compleet' is. Er ontbreken zonder enige twijfel tal van typische woorden en uit-drukkingen, maar die ben ik helaas niet op het spoor gekomen. Bent u toevallig zelf een Sinjoor en wil u mij erop wijzen, dan kan dat via de uit-

gever. Want alle opbouwende kritiek is meer dan welkom. En mocht er in de toekomst ooit een aangepaste herdruk van dit boek verschijnen, dan zullen al uw suggesties er uiteraard worden in opgenomen, dit met alvast veel dank aan de eventuele tipgevers.

Graag wens ik u verder nog veel leesgenot – sorry, nee: *opzoekplezier!*

Eddy Van Hee

Een woord van dank is hier wel op zijn plaats. De samenstelling van dit boek zou namelijk nooit voltooid zijn geraakt zonder de hulp en de steun van mijn wederhelft Lily en zonder de ingrijpende inbreng van mijn goede, onvermoeibare vriend en dichter Willy Hinneman. Mijn erkentelijkheid gaat tevens uit naar 'ordekundig bibliograaf' Ivo Suetens, die me in extre-mis nog spontaan heel wat nuttig materiaal heeft overgemaakt.

Eddy Van Hee

Hoe spreek ik het uit ?

à: de 'a' uit de Franse woorden *âge, page, étage*.

è: de 'e' uit de Franse woorden *mère, père, frère*.

é: de 'e' uit de Franse woorden *édition, pâté, blé*.

e: de doffe 'e' uit *ze, te, over, begrip*.

eu: korte eu-klank uit de Engelse woorden *but, must, dust*.

eu: langgerekte 'eu', zoals in de woorden *leuning* of *deugniet*

j: de eerste letter uit de Franse woorden *je, jeu, jeune*.

oe: de langgerekte 'oe' uit *doem, doel, genoeg*.

oa: de klinker(s) uit de Engelse woorden *board* en *Lord*.

sh: de uitgang van het Engelse woordje *cash*

ENKELE 'GRAMMATICALE' VUISTREGELS

1. Wanneer een woord in een zin begint met een klinker en wordt voorafgegaan door een ander woord, dat eindigt op een medeklinker, **wordt bij het uitspreken steeds de verbinding gemaakt. Vb.:** doo-ta-ni (= doe dat niet), goeie-n-oavend (= goede avond) **of nog:** freta-d-oep (= vreet dat op).
2. De 'n' als uitgangslatter van een werkwoord in de noemvorm **wordt nooit uitgesproken. Vb.:** poejte (= poten), wàrreke (= werken), **of:** timmer(n) – behalve wanneer het volgende woord begint met een klinker – **Vb.:** doar is gin beginne-n-on (= daar is geen beginnen aan) **of:** wàrreke-n-is noejdeg (= werken is nodig).
3. De 'h' als eerste letter van een woord **wordt nooit aangeblazen**, ze valt gewoon weg in de uitspraak.
4. De Sinjoor is sterk geneigd om **van meerdere korte woorden één enkel woord te maken, m.a.w. ze aaneen uit te spreken. Vb.:** 'van alles wat' wordt *vanalleswa*, 'weet je nog wat?' wordt *wettenogwa?* en 'doe dat nu niet' wordt *dootanani*.
5. Geslachtsverandering: **het lidwoord 'de' wordt een enkel keertje veranderd in 'het'** - zo spreekt men bvb over *het stad*, *het salon* en *het school*. Dit zijn evenwel uitzonderingen.
6. **De verkleiningsuitgang 'je' verandert steevast in 'ke'** (spreek uit: *ke*) **Vb.:** *maske* (meisje), *koamerke* (kamertje), *vrouwke* (vrouwtje) en cetera.
7. De Sinjoor is constant geneigd om **ook meerdere opeenvolgende woorden aan elkaar te rijgen**. Enkele voorbeelden: *apaktzennefrak* (= hij neemt zijn jas), *worgoddenortoo?* (waar ga je heen?), *tiswerni-choozeijker?* (= het is weer niet goed, zeker?), *zemmenebligegat* (= ze hebben hem in de maling genomen).
8. Bij woorden **die eindigen op 'sp' worden de laatste twee letters omgekeerd. Vb.:** 'eps' i.p.v. 'hesp', 'weps' i.p.v. wesp en rusp i.p.v. rups.
9. **Tal van ontkenningen bevatten er een tweede**, zo bijvoorbeeld: *er is niemand niet thuis* (*er is niemand ni toajs*), doe dat nooit *niet* meer (*doota noejt nimiejr*), niets *niet meer* aanvangen (*niks nimmiejr oanvange*)

10. Vervoeging van hulpwerkwoorden:

- **hebben: (t.t.)** ik heb (*kem*), je hebt (*get*), hij heeft (*ajei*), we hebben (*webbe*), jullie hebben (*golle-n-et*) ze hebben (*zemme*). **Onv.verl. tijd:** ik had (*'kat*), je had (*gat*), hij had (*ajat*), we hadden (*wadde*), jullie hadden (*golle-n-at*), zij hadden (*zadde*)
- **zijn: (t.t.)** ik ben (*'k zen*), je bent (*geze*), hij is (*ajis*), we zijn (*we zen*), jullie zijn (spreek uit: *golle ze*), zij zijn (*ze zen*). **Onv.verl. tijd:** ik was (*kwas*), je was (*ge wort*), hij was (*awas*), we waren (*we woare*), jullie waren (*golle wort*), zij waren (*ze woare*)
- **worden: (t.t.)** ik word (*kweur*), je word (*ge weurd*), hij wordt (*a weurd*), wij worden (*we weurre*), jullie worden (*golle weurd*), zij worden (*ze weurre*). **Onv.verl.tijd:** ik was (*'k was*), je was (*ge wort*), hij was (*a was*), wij waren (*we woare*), jullie waren (*golle word*) zij waren (*ze woare*)
- **mogen: (t.t.)** ik mag (*ik mag*), je mag (*ge muicht*), hij mag (*amag*), wij mogen (*we muige*), jullie mogen (*golle muigt*), zij mogen (*ze muige*). **Onv. verl. tijd:** ik mocht, je mocht (*gemocht*), hij mocht (*a mocht*), wij mochten (*we mochte*), jullie mochten (*golle mocht*), zij mochten (*ze mochte*)
- **willen: (t.t.)** ik wil, je wilt (*ge wilt*), hij wil (*awilt*), wij willen (*we wille*), jullie willen (*golle wilt*) zij willen (*ze wille*). **Onv. verl. tijd:** ik wou (*kwou*), je wilde (*ge wou*), hij wilde (*awou*), wij wilden (*we wouwe*), jullie wilden (*golle wou*), zij wilden (*ze wouwe*)
- **laten: (t.t.)** ik laat (*'k loat*), je laat (*ge lot*), hij laat (*a lot*), we laten (*we loate*), jullie laten (*golle lot*), zij laten (*ze loate*). **Onv. verl. tijd:** ik liet (*'kleet*), jij liet (*ge leet*), hij liet (*a leet*), wij lieten (*we leete*), jullie lieten (*golle leet*), zij lieten (*ze leete*)

A

aambeien: het speen (spreek uit: et speen)

aandacht: attentie (spreek uit: attengse), **zegsw.:** **geen – meer krijgen:** er gelegen hebben (spreek uit: er geleige-n-emme)

aandoen, zegsw.: **iemand iets -:** hem iets lappen of flikken (spreek uit: eemand eet flikke / lappe)

aandraven, komen -: komen aanstesselen (spreek uit: koume-n-oan-stessele)

aangaan, uitdr.: **dat gaat u niet aan** (spreek uit: dachodoeni Joan), **of:** dat zijn uw affaires niet (spreek uit: dassen aaw affères ni)

aangedaan, zegsw.: **- zijn:** gepakt zijn (spreek uit: gepakt zen), **uitdr.:** **hij was -:** zijn gemoed schoot vol (spreek uit: ze gemood schout vol), **of:** van de voos gebracht zijn (spreek uit: van de voejs gebrocht zen), **of:** van zijn melk / van zijn kook gebracht (spreek uit: van zen mellek / zenne kouk gebrocht), **of:** er onder de voeten van zijn (spreek uit: er ongder de voote van zen)

aangeschoten zijn: een schreef / een brommerke aan hebben (spreek uit: 'n schreif / en broemerke oan emme), **of:** goed geladen zijn (spreek uit: goo geloaje zen), **of:** hem vlaggen hebben (spreek uit: em vlagge-n-emme), **of:** aangesmoord zijn (spreek uit: oangesmoerd zen), **of:** aangevezen (spreek uit: oangeveize), **of:** spreken met een vlaggetje aan zijn tong (spreek uit: spreike me-je vlaggeske on zen toeng)

aangeslagen, - zijn: onder de voeten zijn (spreek uit: ongder de voote zen), **of:** gepakt zijn (spreek uit: gepakt zen)

aangrijpen, uitdr.: **dat grijpt u aan:** dat pakt u (spreek uit: dapaktoe)

aanhalingstekens, uitdr.: tussen -: tussen apostrofkes (veroud.)

aanhangwagen: (Fr.) remorque (spreek uit: remork)

aanhoudend: rinkaaneen (spreek uit: rinkoniejn)

aankomen, zegsw.: iets zien -: (spreek uit: eet zing oankoume), **of:** iets in de gaten / in de mot / in het snuitje hebben (spreek uit: eet in de goate / in de mot / in 't sneutshe emme), **of:** lont ruiken (spreek uit: longt reeke), **of:** het op zijn water voelen (spreek uit: et oep ze woater veule), **zegsw.: het zal erop -:** het zal er met zijn pootjes uithangen (spreek uit: et zal er me zen poetshes oajt ange)

aanleggen, zegsw.: het met iemand -: met iemand aanpappen (spreek uit: me-j-eemand oanpappe)

aanpakken, uitdr.: hem/haar een tandje louteren (spreek uit: eum / uir en tanshe loutere) **iets verkeerd -:** zich mispakken (spreek uit: zen aajge mispakke)

aanrecht: pompbak (spreek uit: poembak)

aanrekenen, zegsw.: te veel -: met dubbel krijt schrijven (spreek uit: me dobbel kraajt schraajve), **of:** met een vork schrijven (spreek uit: me-j-e ferket schraajve), **of:** geldklopperij (spreek uit: geldklopperaa)

aanslepen, laten -: laten aansluieren (spreek uit: oansloajere)

aansmeren, uitdr.: iemand iets -: iemand iets opsolferen (spreek uit: eemand eet oepsolfere)

aansprakelijk: (Fr.) responsabel (spreek uit: responsoabe)

aansprakelijkheid: responsabiliteit (spreek uit: responsabiliteaajt)

aansteker: (Fr.) allumeur (spreek uit: allemeur)

aanstellen, uitdr.: hij stelde zich weer aan: hij was weer de Gust van de cirk (spreek uit: a was wer de Gust van de sirrek)

aansteller: (Fr.) poseur (spreek uit: pozuir)

aantasten: aanvreten (spreek uit: oanfrète)

aantrekken, zegsw: zich van niets ook maar iets aantrekken: aan alles zijn kas(ke) vegen (spreek uit: *on ales zen kas(ke) vège*), **of:** alles van zijn rug schudden (spreek uit: *ales van zenne rug schudde*)

aanvaardbaar: passabel (spreek uit: *passoabe*)

aanvaring, zegsw.: in – komen met iemand: tegen zijn / haar kar rijden (spreek uit: *teige zen / uir kàr raaje*), **of:** (triv.) in zijn / haar rapen schijten (spreek uit: *in zen / uir roape schaajte*)

aanwervingslokaal, - voor havenarbeiders: (veroud.) het kot (spreek uit: 't kot), **of:** rattenkot (spreek uit: *rattekot*)

aanzetten: (negat.) opstoken (spreek uit: *oepstouke*)

aanzien, mensen met -: sjiem volk (spreek uit: *shik vollek*)

aap: marteko (spreek uit: *marteikou*), **uitdr.: iemand voor de – houden:** hem oren aannaaien (spreek uit: *em oejre oannoaje*), **of:** door het joke trekken (spreek uit: *duir et jouke trekke*)

aardappelmesje: patattenschillertje (spreek uit: *petàteschelderke*)

aardappelpuree: stoemp

aardappels, droge -: sausdieven (spreek uit: *sousdeeve*), - **die niet bloemen:** zeepkoppen (spreek uit: *ziejpkoppe*)

aardbei: jarbes (spreek uit: *jàrrebeis*)

aarde (grond): jard (spreek uit: *jàrd*)

aarden, uitdr.: hij aardt naar zijn vader: hij heeft een aardje naar zijn vaartje (spreek uit: *ajei-d-en oardshe nor ze voardshe*)

aars: (triv.) hol (spreek uit: *o*), **of:** kontgaatje (spreek uit: *kongtgotje*), **of:** achterpoortje (spreek uit: *achterpoertshe*)

aasgier (overdracht.): opuitigaard (spreek uit: *oepoajtegord*)

absoluut: (Fr.) par force (spreek uit: *parfors*)

abuis, zegsw.: een abuis dat niet juist is (spreek uit: *en abeus da ni just is*)

accidenteel: per ongeluk (spreek uit: *per ongeluk*)

accordeon: trekorgel (spreek uit: *trekeurge*), **of:** trekzak (spreek uit: *trekzak*)

achteloos: zonder nadenken (spreek uit: *zongder noadenke*)

achter, uitdr.: volop – iets staan: er met kop en schouders – staan (spreek uit: *er me kop en schaawers achter ston*)

achterbuurt: het kantje (spreek uit: *'t kantshe*), **of:** (Fr.) het faboert (spreek uit: *'t faboert*), **zegsw.** (negat.): de manen van 't kantje (spreek uit: *de manne van 't kantshe*)

achtereen: na mekaar (spreek uit: *noamekoar*) **Vb.: zes dagen -:** zes dagen na mekaar (spreek uit: *zes doage...*)

achterhalen: aan de weet komen (spreek uit: *on de weit koume*)

achterhouden, zegsw.: niets -: geen voden in de biecht (spreek uit: *gin vodde-n-in de bicht*)

achterlijk: onnozel, **uitdr.:** onnozele Jef (spreek uit: *onnoejzele jef*)

achterlopen, uitdr.: hij loopt achter: hij is er bniet meer bij (spreek uit: *a-j-is er nimmer baaj*)

achterna, uitdr.: elkaar – zitten (spel voor kinderen): katteke spelen (spreek uit: *kateke speile*)

achterwerk: ku (spreek uit: *keu*), **of:** gat, **of:** kakker (spreek uit: *kakker*), **of:** fundament (spreek uit: *fongdamengd*), **of:** inktpot (spreek uit: *inkpot*), **zegsw.:** een mager -: een armemensengat (spreek uit: *en arrememeng-segat*), **een dik -:** een fort (spreek uit: *e fort*)

acrobaat: knokkenbout (spreek uit: *knokkenbout*), zie ook 'doodmoe'

acteren: spelen (spreek uit: *speile*)

activeren: in gang zetten (spreek uit: *in gànk zette*)

afbeulen: afjakkeren (spreek uit: *afjakkere*)

afbieden: afdjengelen (spreek uit: *afdjengele*), **of:** afpitsen (spreek uit: *afpitse*)

afdeling: (Fr.) branche (spreek uit: *braansh*)

afdragen (van kleding): afslodderen (spreek uit: *afsloddere*)

af en toe: bij tijden (spreek uit: *bataaje*), **of:** nu en dan (spreek uit: *naa-w-endan*)

afgaan: een post pakken (spreek uit: *ne post pakke*), **of:** een gang gaan (spreek uit: *ne gànk goan*)

afgedaan hebben: in kakkershoeck liggen (spreek uit: *in kakkersoeck ligge*)

afgescheept, - worden: een post pakken (spreek uit: *ne post pakke*)
Vb.: als je dat voorstelt zal je nogal een post pakken (spreek uit: *as ge da veurstelt zulde nogal -*), **of:** het schuifje krijgen (spreek uit: *et scheufke kraajge*)

afgesnauwd, - worden: een hap en een snap krijgen (spreek uit: *ne-nap en ne snap kraajge*), **of:** een afsnauwsel krijgen (spreek uit: *en afsnaaw-sel kraajge*)

afgesproken, uitdr.: zoals we hebben -: gelijk als dat we gezegd hebben (spreek uit: *gelak as da we gezei-d-emme*)

afgeven, zegsw: op iemand -: op iemand zijn kap zitten (spreek uit: *oep eemand zen kap zitte*)

afgewerkt, stuntelig -: dat is maar half z'n gat gedaan (spreek uit: *das mor alfzegat gedoan*)

afgunstig, uitdr.: hij is -: hij kan de zon niet in het water zien schijnen (spreek uit: *a kan de zon ni in 't woater zing schaajne*)

afhandig, zegsw.: iemand iets – maken: iemand iets afluizen (spreek uit: *eemand eet aflouaze*)

afkeer: (Fr.) dégoût (spreek uit: *degoo*)

afketsen: afbijarten (spreek uit: *afbijàrè*)

afkomst: komaf, **zegsw.:** **van bescheiden -:** van simpele komaf (spreek uit: *van simpele komaf*), **van onbekende – zijn:** van sjakkamakka of: van bommerskonten komen (spreek uit: *van shakkamakka / van boemmers-kongte koume*)

afkloppen (ongeluk bezweren): hout vastpakken of op hout kloppen (spreek uit: *out vastaawe of oep out kloppe*)

afkraken, zegsw.: **iemand -:** op iemands kap zitten (spreek uit: *oep eemand zen kap zitte*)

aflikken: afzabberen (spreek uit: *afzabbere*)

afluisteraar: luistervink (spreek uit: *leustervink*)

afpingelen: afdjengelen (spreek uit: *afdjengele*), **of:** afpitsen (spreek uit: *afpitse*)

aframmelen: afkoeken (spreek uit: *afkoeke*), **of:** afvetten (spreek uit: *afvette*), **of:** afbonken (spreek uit: *afboengke*), **of:** afkoeven (spreek uit: *afkoejve*), **of:** bijvijzen (spreek uit: *baajvaaje*)

africhten: dressereren (spreek uit: *dresseire*)

afscheidswoord , uitdr.: salut en de kost! (spreek uit: *saleu en de kost!*), **negat.:** salut en de wind vanachter (spreek uit: *saleu en de wingd van-achter*)

afspraak, uitdr.: **niet op een - verschijnen:** iemand een plaksel geven (spreek uit: *eemand e plaksel geive*), **of:** laten schilderen (spreek uit: *loate schildere*), **of:** een blauwsel geven (spreek uit: *en blaawsel geive*)

afstoffen: het stof afdoen (spreek uit: *et stof afdoeng*)

afstotelijk, een – man: een mussenschrik (spreek uit: *musseschrik*), **of:** mottigaard (spreek uit: *mottegord*), **of:** (veroud.) scheef gebakeld en krom gewiegd (spreek uit: *schief geboakeld en kroem geweegd*)

afwijzen - uitdr.: een voorstel -: geen haar op mijn kop dat eraan denkt! (spreek uit: *gin oar oep menne kop dat eron denkt!*) **of:** van god of van zijn leven niet! (spreek uit: *van god of van ze lèjve ni!*) **of:** nog voor geen fortuin! (spreek uit: *nog v'r gin fortung!*), **of:** ja, weet ge nog wat? (spreek uit: *joa, wette nogwa?*), **of:** van die boer geen eieren! (spreek uit: *van diejn boor gin aaire!*), **hij wordt afgewezen in de liefde:** zijn haring braadt niet (spreek uit: *zenne-n-èring broajt ni*)

afwijzing, uitdr.: dat lukt je niet: dat pakt geen verf (spreek uit: *da pakt gin vârf*), **botte -:** krijg de ziekte (spreek uit: *kraaj-de-zikte*)

afwimpelen: afketsen (spreek uit: *afketse*), **uitdr.:** van die boer geen eieren ! (spreek uit: *van diejen boor gin aajre*)

afzetten: oplichten (spreek uit: *oeplichte*)

afzien (lijden), uitdr.: zijne pere zien (spreek uit: *zenne peire zing*), **of:** afsjikken (spreek uit: *afsjikke*)

akkoord, zegsw.: niet -: die vlieger gaat niet op (spreek uit: *dieje vleejger go-ni-j-oep*)

alcohol: praatwater (spreek uit: *proatwoater*)

alleman, uitdr.: Jan en -: God en klein Pierke (spreek uit: *god en klaajn Piejrke*)

alles, uitdr.: ik noteer - wat hij zegt (spreek uit: *ik noteir alles wadattern zegt*)

alsjeblieft: astembleeft (spreek uit: *astembleeft*), **uitdr.:** iets geven zonder daarbij - te zeggen: zo geven ze de koning zijn handschoenen ook (spreek uit: *zoe geijve ze de kuining zen àndschoone oejk*)

altijd, uitdr.: ik heb het - al gedacht: ik heb het al heel z'n leven gedacht (spreek uit: *ik em et al iejl ze lève gedocht*)

alweer: weerom (spreek uit: *vroem*)

Amerikaans schip: een Amerikaander (spreek uit: *nen amerikonder*)

anderhalf: onderhalf (spreek uit: *ongderallef*)

angst: schrik, **uitdr.:** **het in zijn broek doen van de -:** het in zijn broek doen van de schrik (spreek uit: *et in zen broek doeng van de schrik*) , **of** (triv.): in zijn broek schijten (spreek uit: *schaajte*) van de schrik - **zegsw.:** **angst hebben:** met de poepers zitten (spreek uit: *mette poeppers zitte*) **of:** bang zijn (spreek uit: *bang zen*)

animeermeisje: (Fr.) entraineuse (spreek uit: *oantrenuis*), **of:** (triv.) uit-zuipster (spreek uit: *oajtzeupster*)

anjer: jenoffel (spreek uit: *jenoffel*)

Antwerpen: spreek uit: *àntwàrrepe*

Antwerpenaar, zegsw.: **een geboren en getogen -:** hij is in Antwerpen geboren en getogen (spreek uit: *ajis in àntwàrrepe geboure en getouge*)

Antwerps, van wie plat – spreekt wordt wel eens gezegd: dat is er ene van de Zwanengang (spreek uit: *daddis er iejne van de Zwoanegànk*)

apotheker: pillendraaier (spreek uit: *pillendroajer*)

appelflap: appelgozet (spreek uit: *appelgozet*), **of:** appelbroodje (spreek uit: *appelbroeijke*)

appelmoes: appelspijs (spreek uit: *appelspaajs*)

arbeid, uitdr.: arbeid adelt, maar de adel werkt toch niet (spreek uit: *arbaajd oadelt, mor den oadel warrekt toch ni*)

arbeider, zegsw.: **een vlugge -:** een haastige pier (spreek uit: *nen eus-tige piejr*)

arm, zegsw.: - **in arm:** gekabast (spreek uit: *gekabast*)

arm, zegsw.: - **zijn:** geen nagel hebben om zijn gat te krabben (spreek uit: *ginne noagel emme oem ze gat te krabbe*), **of:** zwarte sneeuw zien (spreek uit: *zwarte sniej zing*), **of:** op zijn tandvlees lopen (spreek uit: *oep zen tandvliejs loeije*) , **of:** op zijn kin kunnen kloppen (spreek uit: *oep zen kin kunne kloppe*), **of:** zo arm als een luis op een kletskep (spreek uit: *zoe*)

àrrem as en loajs oep ne klets kop), **of:** zo arm als een kerkluisk (spreek uit: *zoe àrrem as en kàrklois*), **of:** van de luizen opgevreten worden (spreek uit: *van de loajze oepgefret weurre*), **uitdr.:** het zout op zijn patatten niet verdienen (spreek uit: *et zout oep zen petàte ni verdeene*), **zegsw.:** armoe is er troef (spreek uit: *àrremooj is er troof*), **of:** het is er van armoe sta me bij (spreek uit: *et is er van àrremoej stoa me baaf*), **of:** van armoe de muur oplopen (spreek uit: *van àrremoej de meur oeploetje*)

armband: (Fr.) bracelette (spreek uit: *brasselet*)

armoede, zegsw.: kreperen / vergaan van armoede (spreek uit: *kreveire / vergoan van àrremoej*), **of:** groen zien van – (spreek uit: *grung zing van àrremoei*), **uitdr.:** het is daar krot en compagnie (spreek uit: *et is der krot en kompanee*), **of:** geen rode duit bezitten (spreek uit: *ginne roejen doajt bezitte*), **zegsw.:** geen nagel meer hebben om zijn gat te krabben (spreek uit: *ginne noagel nimmer emme oem ze gat te krabbe*), **of:** in de krot zitten (spreek uit: *in de krot zitte*), **in – vervallen:** verarmoeien (spreek uit: *veràrremoeje*), **uitdr.:** - **veinzen:** van hebbarniks zijn (spreek uit: *van ebbarniks zen*)

armoezaaier: arme luis (spreek uit: *àrreme loajs*), **of:** krotzak (spreek uit: *krotzak*), **of:** krottigaard (spreek uit: *krottegord*), **of:** krotlap, **zegsw.:** hij heeft geen rode duit / geen knop meer (spreek uit: *ajei ginne roejen doajt / knop nimmiejr*), **zegsw.:** hij weet niet meer van welk hout pijlen maken (spreek uit: *awet nimmiejr van wa-d-out paajle moake*), **of:** hij ziet groen van armoede (spreek uit: *a zee grung van àrremoej*), **of:** hij loopt op zijn tandvlees (spreek uit: *a loept oep zen tàndvliejs*)

armzalig: krottig (spreek uit: *krotteg*)

aroma (wijn): (Fr.) bouquet (spreek uit: *boekei*)

artikel, zegsw.: een - dat niet verkocht raakt: winkeldochter (spreek uit: *winkeldochter*)

asbak: spreek uit: *assembak*, **of:** (Fr.) cendrier (spreek uit: *sanderjei*)

asociaal, uitdr.: hij is -: hij ziet zelfs z'n eigen niet gaarne (spreek uit: *azee zellefs zen aajge ni gère*)

atletisch, - gebouwde man: kleerkast (spreek uit: *klijjrekas*)

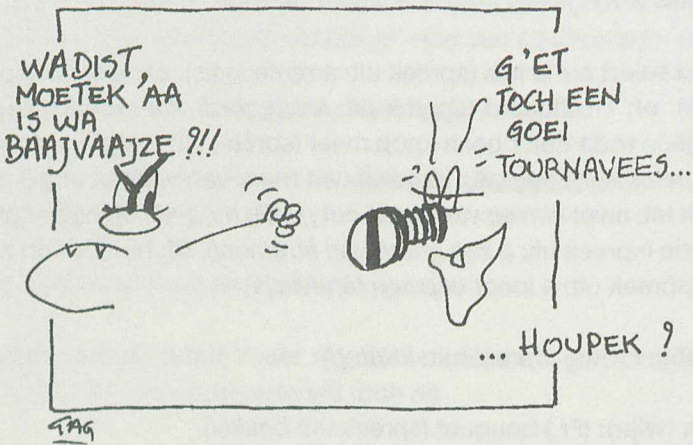
auto, een overjaarse -: een nagelenbak (spreek uit: *ne noagelenbak*)

autoped: (Fr.) trotinette (spreek uit: *trotinet*)

autokeuring (jaarlijkse -): zegsw.: naar de – gaan: naar de controle gaan (spreek uit: *nor de kontrol gon*)

avond, uitdr.: de – valt in: de grote kaars gaat uit (spreek uit: *de groeijte kès go-d-oajt*)

avondmaal: (Fr.) souper (spreek uit: *soepeij*), **uitdr.: het – nuttigen:** souperen (spreek uit: *soepeijre*)

B

babbelen: sjauwelen (spreek uit: *sjaawe*), **uitdr.:** een babbeltje doen: een klappeke doen (spreek uit: *e klappeke doeng*)

babbelaar: sjauwelaar (spreek uit: *sjoawe*), **onbenullige -:** zeepsmoel (spreek uit: *ziejpsmool*), **of, vrouwel.:** zeeptrien (spreek uit: *ziejptring*), **of: sjouwelwrijf** (spreek uit: *shaawelwaaf*), **of: sjauwelkont** (spreek uit: *shaawelkongt*)

baby: busselkindje (spreek uit: *busselkingdje*), **of:** kerstekindje (spreek uit: *kastekinneke*), **of:** klein gerei (spreek uit: *klaajn geraaj*), **of:** bloedje (spreek uit: *bloejke*), **of:** kerstenboeleke (spreek uit: *kastenbooleke*)

baby-uitzet: kindskorf (spreek uit: *kingderkeurref*)

badpak: (veroud.) badkostuum (spreek uit: *badkostum*)

bakfiets: (Fr.) triporteur (spreek uit: *triportuir*)

bakkebaardjes: favorietjes (spreek uit: *favoreekes*)

balk: joeffer (spreek uit: *joeffer*)

band (auto): tuub (spreek uit: *teub*) – **Vb.:** een lekke band: een platte tuub (spreek uit: *ne platten teub*)

bandenpleister (fiets): (Fr.) rustine, meestal als verkleinwoord, spreek uit: *rustinneke*

bangelijk: schouwelijk (spreek uit: *schaawelak*)

bangerik: (triv.) broekschijter (spreek uit: *broekschaajter*), **of:** schijthuis (spreek uit: *schaajtoajs*), **of:** kakkentist (spreek uit: *kakkentist*), **bange vrouw:** schijtkont (spreek uit: *schaajtkongt*)

bang zijn: schrik hebben (spreek uit: *schrik emme*), **uitdr.:** met de poe-